

IONATHAN X. URANUS

Marcel Avramescu 1909-ben született Bukarestben, szegény zsidó család tagjaként. A húszas évek végétől publikál irodalmi szövegeket és cikkeket Ionathan X. Uranus, illetve Mark Abrams néven, az Orizontul, a Biletu de papagal, a Radical vagy az Ulise hasábjain. 1926 és 1932 között írt irodalmi szövegei erős ummuziánus hatást mutatnak, és a román avantgárd antológiákban is olvashatók. (2005-ben În potrivea veacului [Az évszázad ellen] címmel jelentette meg a bukaresti Compania kiadó ennek a korszakának az irodalmi jellegű írásait.) 1932 táján Avramescu szellemi tájékozódásában fordulat következik be, az egyik legismertebb román Guénon-követővé válik, folyóiratot szerkeszt Memra címmel. 1936-ban görögkeleti hitre tér át, beiratkozik a bukaresti Teológiára is, de tanulmányait csak a második világháború után tudja befejezni. 1951-től ortodox papként szolgál Bukarestben, Mihail papi névvel. Súlyos szellemi és magánéleti válságok után végül 1962 és 1976 között a Bánságban, Jimbolián teljesít szolgálatot. Utolsó éveit Bukarestben tölti, 1984-ben hal meg. Elmékedéseit, sajtós, kevert műfajú, kéziratot műveit halála után Mihail Avramescu néven jelentette meg lánya, Mariana Macri. Az alábbi válogatás az În potrivea veacului című kötet alapján készült, és 1928–1929-ben publikált szövegeket tartalmaz.

B. I. J.

Az üdülőtelep lelke

Călimănești-i episztola

■ Minden élőlénynek s minden dolognak van lelke, amely nem hagyja őt nyugodni, s ezer évre szólóan életre szítja.

A hegy lelke odabent van: tűzzel játszik vagy dorombbal, egyre megy – jajonganak az erdők olyankor a búbánattól. A vizek lelke a csuka – akár élve látják, akár holtan, mindig öntudattal hordozza fontos gasztronómiai hivatását. A föld lelke a trágyadombok diszkrét illata, a tűz lelke a fény, a reggel lelke a birka, a birkák lelke a túró, a túró lelke a nő, a nő lelke pedig nincs és nem is létezett soha.

Călimănești egy nagy házból áll, amelyet füvek és egyéb kisméretű házak közé rejtettek – utóbbiak olyan kicsik még, hogy jární sem tudnak –, ezenkívül néhány egységnyi vízből és zöldre meszelt domboldalból tevődik össze; a nők pedig nagy számban élnek itt. Ők maguk csak ritkán láthatók, mert félénkek kissé, de sívításaik és csujogataisuk, melyeket házi bútoraik mélyén rejtegetnek, olykor előtörnek fogaik közt vagy pórusaikon keresztül, s fölemelkednek a magasba, egészen a kolostorig, ahol is hírt visznek az Úrnak eltévelyedéseinkről. Ámen.

Az Oltnak pedig, amelyben mindenki megmártóztatja hamvvedrét, ha éppen nem esőtől nedves a levegő, megvan a maga lelke, akit Zümmögőnek hívnak, egy anyai nagybátyja után, aki a ravasz folyó gyors és szenzációéhes örvényei között lelte egykor halálát.

Zümmögőt épp akkor pillantottam meg egy este, mikor maga mögött hagyta a folyékony halmazállapotú anyagot, és épp valami gízgazokat indult lelegetni a Társadalom Grand Hoteljében... (Kéretik a kalapot levenni, padlóra köpni pedig tilos.) Olyannyira el volt épp merülve gondolatai mélységeiben, hogy szükségét éreztem a feje bot általi enyhe megdöfésének, hogy magamra vonhassam figyel-

mét. A dőfés pillanatában megérezte, amint egy ideg behatol mélyen a gondolatai közé, s megcsiklandozza emlékeit és érzékeit. Így történt, hogy Zümmögő végül is megszakította meditációját, és részletes vallomást tett nekem. Hatalmas elragadtatás járta át vérereinket, és mindketten odamentünk a fenyőfák közé, amelyek még soha nem kóstolták a pszichoanalízis-illatú gyógyvizet. Így történt, hogy lefeküdtünk mindketten, és lassan, bensőségesen bégettünk a holdra, s körénk gyűltek mind a bénák és a szenvedők.

Hallotta a hold a zajt, és az égből hangok és virágok hulltak alá. A vonat is előbukkant egy fa mögül, de egy gyermek agyondobta egy fej hagymával. Apró természetű, gépszerű papok szaladgáltak a sétányokon vidáman, miközben messzi koricaföldekre gondoltak.

Gyakorlati és elméleti jellegű értekezés a napról

■ Amikor a tyúk azt kiáltja, *kukurikú*, akkor kakas a neve, és reggel van, a nap pedig felkelőben...

A méhében forróságot s fényt hordozó istenség fölemelkedik a mozdulatlan, álmos láthatár fölé, s csókokat hint a szántóföldekre. Mi pedig, akiket már réges-rég idevetettek a búzaföld közepébe, letérdelünk, és tisztelettel meghajtjuk magunkat nagyszerű volta előtt, s az összes rendelkezésünkre álló pórusunkkal beszívjuk játékos sugarait...

Ma, amint épp elmerültem az apollóni áttetsző aranyban, és melegével töltkeztem, az elégedettség kozmikus szikrája robbant az agyamban, és távoli hangok susogtak a fülemben. Aztán az emberek közelebb értek, és hangjuk állati üvöltésé erősödött.

A tömeg a napot akarta: fel akarta törni, megcsiklandozni és megenni. Mindannyian lámpákkal érkeztek és bunkósbotokkal. Egyesek ollókkal nyújtózkodtak a fény felé – le akarták vágni s maguknak megtartani a napot; mások, a pesszimistábbak, parittyával próbálkoztak, s szét akarták zúzni.

És akkor, csúfolódó hangon, s mulatván az emberi kicsinyességen, a nap az én hangomon szólt az eszelősökhöz, és azt mondta nekik, hogy minden ember ott hordoz magában egy kisméretű napot, a gyomra szomszédságában.

És az emberek megértették ezt, attól kezdve békén hagyták az ég vándorát, és hazaindultak, hogy a saját napjuknak örülhessenek, hiszen ott rejtőzik szerveink jólétének kulcsa, és neki köszönhetjük legelbűvölőbb és legigazibb álmainkat, melyek akkor keletkeznek, hogyha hasunkat süttetve szunnyadunk el; olyankor a két nap, az égi és a hasüregbéli, egybeesnek és átfedik egymást, és kisugárzásuk kombinációja olyan illúziókat eredményez, melyeket álmoknak nevezünk, s amelyek tapintható valóságot jelentenek, hiszen házia-síthatók és szelídíthetők. Amikor viszont az ember hason fekvé alszik el, egy akármilyen helyen elnyúlva, a föld megharagszik égi atyja ingerléséért, és nem hagyja nyugodni a semmirekellő egyén gyomrát, míg az fel nem riad vagy el nem vonul valami magaslati helyre.

Így már jól látható, hogy a saját napunknak megvan a saját jelentősége, ahogy az égi napnak is; és én magam évszázadok óta átláttam ezt az értelmet, és hasznomra fordítom a Természet minden rétegében, valahányszor akaratom megmozdul, és konkrét hatást fejt ki, ily módon uralma alá hajtva a Természetet.

Fennsőbbiséggel és előkelően feszítem meg az izmaid a belső napom szomszédságában, amelyet élőnek képzelek el, akár az Ég tüzes magját. Értelmes sugarak zárnak magukba, és belső melegem kiárad a hegyeken és vizeken is túlra, éteri szellemem pedig ilyenkor csápokat nyújthat ki bárhová, amelyek teljesítik minden kívánságom. Előfordult már, hogy egy orvost macskává változtattam ilyenkor, és nemrég történt, hogy fejemmel befúrtam magam a földbe, és a földgömb túoldalán bukkantam a felszínre, teljesen sértetlenül.

Ó, nap, add nekem erőt és halhatatlanságot, add nekem a lovat, a málnát és a gereblyét!

A sötétségről

„J'étais dans cet endroit, ou l'on est quand on a quitté le temps et l'espace, l'éternel infini, Monsieur...”

ALFRED JARRY

■ A magányos és kizárólagosságra törekvő fény mindig veszélyes. Nem csupán azért, mert a körvonalak feloldódnak benne, s így a legkülönbözőbb létezők is összetéveszthetők válnak, a becsületes ember lelki eltévelyedését okozva, de azért is, mert egyszerű létezése által a fény a gőg okozója, s így a kárhozáté is.

Minden egyes polgárnak szüksége van a saját sötétségére: ezt érezzük mindannyian, és ennek az intuíciónak a hatására eszünk például fekete olajbogyót, ugyanezért oltjuk el a lámpát, amikor lefekszünk. Az alvás ideje ugyanis az érzékenység legmagasabb foka, álmaink pedig a lélek villanásai a sötét igazságok világában – ezeknek pedig sokkal tartalmasabb táplálékra van szükségük, mint a villanykörte nevetséges, sárgás kínlódása.

És hogy mindenkit megajándékozhasak a neki kijáró sötétséggel, egy igen konkrét és egyszerű csodát vittem véghez, amely szép jövő elé néz. Találmányom voltaképp egy kis fadoboz, amely hermetikusan lezárható, és sűrű sötétséggel tölthető meg. Ha a dobozt feltörik, a sötétség előtör, visszaverődik bármely felületről, és feloldja a mérgező fényt, biztosítva a tulajdonos számára a teljes evilági megnyugvást és az Üdvözülést – odaát. Ily módon, aki a farzsebében vagy bárhol másutt egy doboz visszaverődős sötétséget hordoz, biztos lehet abban, hogy intenzív boldogság vár rá.

Tegnap este például moziban voltam. Ott persze, Önök azt mondanák, menthetetlenül sötét volt. Nem igaz: a fény mégis jelen volt a filmvásznon, és értelmet sugárzó arcokká, érdektelen életekké rendeződött. Ez volt az a pillanat, amikor feltörtem a saját sötétség-dobozomat. A nyilvánvaló üzenet, amely a teljes nézőközönséget fogva tartotta és keserűségbe hajszolta, elillant, a nézők pedig hazatértek, mindegyikük egy-egy fekete szakállal gazdagabban.

Balázs Imre József fordításai